

LIETUVA VISIEMS

2023 m. gruodžio 4 d.

Aplinkos prieinamumo konferencijos
pranešimų santraukos

LITHUANIA FOR ALL

December 4, 2023

Inclusive Environment
Conference abstracts

Tarptautinė konferencija

LIETUVA VISIEMS

2023 m. gruodžio 4 d.

Lietuvos Respublikos Seimo 2-ieji rūmai,
Konstitucijos salė, Gedimino pr. 53, Vilnius

International Conference

LITHUANIA FOR ALL

December 4, 2023

Building 2 of the Parliament, Constitution Hall,
Gedimino ave. 53 Vilnius

PRANEŠIMŲ SANTRAUKOS / ABSTRACTS

Vilnius, 2023

Konferencijos organizatorius / Conference organised by:

Konferenciją dalinai finansuoja:

Lietuvos mokslo taryba (parama mokslo renginiui sut. Nr. S-MOR-23-38)

Conferneece is partially funded by :

Research Council of Lithuania (support of the scientific event No. S-MOR-23-38)

Konferencijos globėjai:

LR Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas Justas Džiugelis;

Aplinkos ministerija;

SADM Neįgaliųjų reikalų departamentas

Patronage:

Justas Džiugelis, Chair of the Committee for Social Affairs and Labour of the Parliament of the Republic of Lithuania;

Ministry of Environment of the Republic of Lithuania;

The Department for the Affairs of the Disabled under the Ministry of Social Security and Labour

Konferencijos rėmėjai / Sponsors:

Leidinio sudarytojai / Editors:

Gintaras Stauskis, Eglė Bagušinskaitė

Renginio koordinatorius / Chair of the Conference:

prof. Gintaras Stauskis, VILNIUS TECH Architektūros fakultetas

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB)

ISBN 978-609-476-348-9

Tiražas / Circulation 100

© VILNIUS TECH, 2023

Humanizuotos aplinkos Lietuvoje formavimo patirtį pastarųjų dešimtmečių perspektyvoje apžvelgiantis mokslo ir praktikos renginys subūrė skirtingų aplinkos formavimo sričių specialistus, naudotojų grupių ir visuomenės atstovus iš Lietuvos bei kitų šalių. 1993 metais Lietuvoje buvo priimtas ir pradėti taikyti pirmais miestų, pastatų ir jų aplinkos formavimą reguliuojantis teisės aktas RSN 154–93. Per tris dešimtmečius, kai teisinis reguliavimas kito ir tobulėjo, Lietuvoje pasiekėme daug, tačiau turime siekti dar aukštesnės kokybės planuodami, statydami ir naudodami miestų erdves, pastatus, teikdami informaciją, padarydami prekes ir paslaugas prieinamas visiems. Konferencijoje šalies ir užsienio teisėkūros, aplinkos kūrimo specialistai bei patys aplinkos naudotojai drauge ieško ir siūlo sprendimus, kaip toliau tobulinti aplinkos prieinamumą ir kurti patogius ir estetiškus miestus.

The event provide a theoretical and practical overview of the experiences and perspectives regarding accessibility of the built environment in Lithuania in recent decades. It brings together professionals from different fields of built environment, representatives of the user groups and the public from Lithuania and abroad to work together in finding ways for further improvement of accessibility. In 1993, the first regulation RSN 154–93 for the accessibility of cities and buildings was adopted in Lithuania. Over three decades of work and improving the legislation, we can see the progress but the need for the best quality in design, construction and use of urban spaces and buildings is even higher, as well as in free access to information, goods and services.

PROGRAMA

9.00 ATIDARYMAS

Justas Džiugelis, LR Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas

Monika Navickienė, LR Socialinės apsaugos ir darbo ministrė

Simonas Gentvilas, LR Aplinkos ministras

Prof. Romualdas Kliukas, VILNIUS TECH rektorius

9:20 A sesija: ĮTRAUKI APLINKA

Moderatorius prof. Gintaras Stauskis, VILNIUS TECH Architektūros fakultetas

9:20–10:00 VIETOS REIKŠMĖ IR VIETOS ĮTRAUKTIS

Prof. Dak Kopeck, Nevados universiteto Las Vegase Architektūros fakultetas, JAV

10:00–10:20 PREKIŲ IR PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS – KĄ ŠALYS NARĖS NUVEIKĖ IR KĄ DAR REIKIA PADARYTI PERKELIANT ES PRIEINAMUMO DIREKTYVĄ?

Inmaculada Placencia Porrero, Europos Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinio direktorato vyresnioji negalios ir įtraukties ekspertė

10.20–10:40 APLINKOS PRIEINAMUMO DIDINIMAS DALYVAUJANT ŽMONIŲ SU NEGALIA BENDRUOMENIŲ ATSTOVAMS

Ana Staševičienė, Vilniaus miesto savivaldybė, Mykolo Romerio universitetas

10:40–11:00 Diskusija: „ĮTRAUKIOS APLINKOS KŪRIMO IŠŠŪKIAI IR PERSPEKTYVOS ŠIUOLAIKINĖJE VISUOMENĖJE“. Moderuoja

prof. Gintaras Stauskis, VILNIUS TECH Architektūros fakultetas

11:00–11:30 PERTRAUKA

11:30 B sesija: SOCIALIAI ATSAKINGAS MIESTAS

Moderatorius Egidijus Grigonis, Lietuvos paraplegikų asociacija

11:30–12:10 GYVYBINGI 21 A. MIESTAI

Jan Gehl, Danija

12:10–12:30 NACIONALINĖS TAISYKLĖS: AR PRIVALOMAS TARPTAUTINIŲ STANDARTŲ TAIKYMAS?

Egidijus Grigonis, Lietuvos paraplegikų asociacija

12:30–12.50 NUO REGLAMENTŲ IKI REALYBĖS: APLINKOS HUMANIZAVIMO PERSPEKTYVA LIETUVOJE

Prof. Gintaras Stauskis, VILNIUS TECH Architektūros fakultetas

12:50–13:20 Diskusija: KĄ GALĖTUME PADARYTI, KAD TEISĖS AKTAI VEIKTŲ GERIAU? Moderuoja Egidijus Grigonis, Lietuvos paraplegikų asociacija

13:20–14:20 PIETŲ PERTRAUKA

14:20 C sesija: ĮGALINANTYS STATINIAI

Moderatorius doc. Liutauras Nekrošius, VILNIUS TECH Architektūros fakultetas

14:20–14:50 MOKYKLA VISIEMS

Barbara Pampe, Montag jaunimo ir visuomenės fondas, Vokietija

14:50–15:10 AŠ IR TU – HUMANIZUOJAME KARTU

Monika Ošmianskienė, LR Seimas

15:10–15:30 KAIP PASTATAI TARNAUJA ŽMOGUI?

Artūras Zumasas, Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija

15:30–15:50 KELIONIŲ TRAUKINIAIS PRITAIKYMAS INDIVIDUALIEMS POREIKIAMS: PASIEKIMAI IR KYLANTYS IŠŠŪKIAI

Gediminas Šečkus, LTG Link, AB Lietuvos geležinkeliai

15:50–16:20 Diskusija: PRIEINAMUMAS ATVERIA GALIMYBES. Moderuoja

doc. Liutauras Nekrošius, VILNIUS TECH Architektūros fakultetas

16:20–16:40 REZOLIUCIJOS PRIĖMIMAS

16:40 KONFERENCIJOS UŽDARYMAS

PROGRAMME

9.00 OPENING

Justas Džiugelis, Chair of the Committee on Social Affairs and Labour of the Parliament of the Republic of Lithuania

Monika Navickienė, Minister of Social Security and Labour of the Republic of Lithuania

Simonas Gentvilas, Minister of Environment of the Republic of Lithuania
Prof. **Romualdas Kliukas**, Rector of VILNIUS TECH

9:20 Session A: INCLUSIVE ENVIRONMENT

Moderated by Prof. **Gintaras Stauskis**, VILNIUS TECH Faculty of Architecture

9:20–10:00 MEANING OF PLACE AND PLACE ATTACHMENT

Prof. **Dak Kopec**, School of Architecture, University of Nevada Las Vegas, USA

10:00–10:20 ACCESSIBILITY OF GOODS AND SERVICES – WHAT HAVE MEMBER STATES DONE AND WHAT REMAINS TO BE DONE IN THE IMPLEMENTATION OF THE EU ACCESSIBILITY DIRECTIVE

Inmaculada Placencia Porrero, senior Expert in Disability and Inclusion at Directorate-General Employment, Social Affairs and Inclusion at the European Commission

10:20–10:40 ENHANCING ENVIRONMENTAL ACCESSIBILITY THROUGH THE PARTICIPATION OF THE COMMUNITY OF PEOPLE WITH DISABILITIES

Ana Staševičienė, Vilnius City Municipality, Mykolas Romeris university

10:40–11:00 Discussion: CHALLENGES AND PERSPECTIVES OF CREATING AN INCLUSIVE ENVIRONMENT IN MODERN SOCIETY. Moderated by Prof. **Gintaras Stauskis**, VILNIUS TECH Faculty of Architecture

11:00–11:30 BREAK

11:30 Session B: EQUITABLE CITY FOR ALL

Moderated by **Egidijus Grigonis**, The Lithuanian Paraplegic Association

11:30–12:10 LIVEABLE CITIES OF THE 21ST CENTURY

Jan Gehl, Denmark

12:10–12:30 NATIONAL REGULATION: DO WE NEED INTERNATIONAL STANDARDS?

Egidijus Grigonis, The Lithuanian Paraplegic Association

12:30–12.50 FROM REGULATIONS TO REALITY: THE PERSPECTIVE OF ENVIRONMENTAL HUMANIZATION IN LITHUANIA

Prof. **Gintaras Stauskis**, VILNIUS TECH Faculty of Architecture

12:50–13:20 **Discussion: WHAT CAN WE DO TO MAKE LEGISLATION WORK BETTER?** Moderated by Egidijus Grigonis, The Lithuanian Paraplegic Association

13:20–14:20 *LUNCH BREAK*

14:20 Session C: ENABLING BUILDINGS

Moderated by Assoc. Prof. Liutauras Nekrošius, VILNIUS TECH Faculty of Architecture

14:20–14:50 **SCHOOL FOR ALL**

Barbara Pampe, Montag Stiftung Jugend und Gesellschaft, Germany

14:50–15:10 **ME AND YOU – TOGETHER TOWARDS HUMAN ENVIRONMENT**

Monika Ošmianskienė, Parliament of the Republic of Lithuania

15:10–15:30 **HOW DO BUILDINGS SERVE TO HUMANS?**

Artūras Zumas, State Territorial Planning and Construction Inspectorate

15:30–15:50 **ACCESSIBLE TRAVEL BY TRAIN: ACHIEVEMENTS AND EMERGING CHALLENGES**

Gediminas Šečkus, LTG Link, Lithuanian Railways

15:50–16:20 **Discussion: ACCESSIBILITY OPENS OPPORTUNITIES.** Moderated by Assoc. Prof. Liutauras Nekrošius, VILNIUS TECH Faculty of Architecture

16:20–16:40 ADOPTION OF THE RESOLUTION

16:40 *CLOSING THE CONFERENCE*

MEANING OF PLACE AND PLACE ATTACHMENT

Prof. **Dak Kopec**, School of Architecture,
University of Nevada Las Vegas, USA

Email: dak.kopec@unlv.edu

Several key points are explored about place formation, particularly the impact on the quality of communities and people's lives. Among these key points are identity, meaning, and attachment. Once these key points have been considered, they need to be further filtered and measured against design initiatives in combination with accessibility and globalization.

Place Identity stands as the foundation of this discourse. Identity is how individuals and communities connect with a specific location. Multiple sources contribute to this identity, including community leadership, media representation, and the collective identity cultivated by the community. Moreover, place identity operates on various scales, from national and regional levels to city or town-based identities, which may be further nuanced by cultural or subgroup affiliations. Place identity is pivotal when shaping people's perceptions of themselves with the places they inhabit.

Place Meaning closely intertwines with identity but expands to encompass individuals' judgments and associations about a place. Physical elements of the environment, such as architecture, infrastructure, and symbolic landmarks, significantly influence the meaning attributed to a place. These elements form the basis for an individual's sense of belonging and connection to that particular place.

Place Attachment emerges when an individual's self-image aligns harmoniously with the identity and meaning of a place. This alignment results in a profound

feeling of belonging, wherein individuals perceive themselves as part of something larger than their existence. Effective integration within a community can foster and strengthen this attachment, while discord between personal sentiments and the community's identity and meaning can impede the formation of an attachment.

Dak Kopec is an Architectural Psychologist with a Ph.D. in Environmental Psychology, two Master's degrees, one in Community Psychology and another in Architecture, and a Bachelor's degree in Health Sciences. He is currently a full Professor in the School of Architecture at the University of Nevada, Las Vegas. Dak has authored several books, including "Environmental Psychology for Design" and his most recent publication, "Person-Centered Health Care Design and Architectural Factors for Infection and Disease Control". He is a two-time Polsky Prize winner and has been awarded an honorary Fellowship to ASID (HFASID).

VIETOS REIŠMĖ IR VIETOS ĮTRAUKTIS

Prof. **Dak Kopec**, Nevados universiteto Las Vegase
Architektūros fakultetas, JAV

EL paštas: *dak.kopec@unlv.edu*

Pranešime apžvelgiami pagrindiniai vietos formavimo ypatumai, ypatingą dėmesį skiriant aspektams, turintiems didelį poveikį bendruomenių ir žmonių gyvenimo kokybei. Tapatumas, reikšmė ir prisirišimas pranešime pristatomi kaip vieni reikšmingiausių elementų, kurie turėtų būti plačiau svarstomi tarp projektuotojų, projektų iniciatorių, prieinamumo ir globalizacijos kontekstuose.

Vietos tapatumas yra šio diskurso pagrindas. Tapatumas rodo, kaip individai ir bendruomenės siejasi su konkrečia vieta. Tapatumą lemia skirtingi jį formuojantys šaltiniai – bendruomenės lyderystė, viešumoje formuojamas įvaizdis ir pačios bendruomenės išugdytas kolektyvinis tapatumas. Be to, vietos tapatumas veikia skirtingais masteliais – nuo nacionalinio ir regioninio iki miesto ar miestelio, kurį gali dar labiau paryškinti kultūrinė ar pogrupio priklausomybė. Vietos tapatumo vaidmuo yra esminis formuojant žmonių suvokimą apie save, susijusį su vietomis, kuriose jie gyvena.

Vietos reikšmė glaudžiai persipina su tapatumu, bet yra platesnė, apimanti individų sprendimus ir asociacijas apie vietą. Fiziniai aplinkos elementai, tokie

kaip architektūra, infrastruktūra ir simboliniai orientyrai, daro didelę įtaką vietai priskiriamai reikšmei. Šie elementai sudaro asmens priklausymo jausmo ir ryšio su ta konkrečia vieta pagrindą.

Prisirišimas prie vietos atsiranda tada, kai individo savivaizdis harmoningai dera su vietos tapatumu ir reikšme. Ši dermė sukelia gilų priklausymo jausmą, kai individai suvokia save kaip dalį kažko didesnio, nei jų pačių egzistencija. Veiksminga integracija bendruomenėje gali skatinti ir sustiprinti šį prisirišimą, tuo tarpu disonansas tarp asmeninių jausmų ir bendruomenės tapatumo bei reikšmės, gali apsunkinti prisirišimo formavimąsi.

Dak Kopec yra architektūros psichologas, turintis mokslų daktaro laipsnį aplinkos psichologijoje, du magistro laipsnius – bendruomenės psichologijos ir architektūros, taip pat sveikatos mokslų bakalauro laipsnį. Šiuo metu jis yra Nevados universiteto Las Vegaso Architektūros mokyklos profesorius. Dak yra parašęs keletą knygų, įskaitant „Aplinkos psichologija projektavimui“ ir naujausią publikaciją „Į asmenį orientuotas sveikatos priežiūros dizainas ir infekcijų bei ligų kontrolės architektūriniai veiksniai“. Jis yra du kartus Polsky premijos laureatas, buvo apdovanotas ASID (HFASID) garbės stipendija.

ACCESSIBILITY OF GOODS AND SERVICES – WHAT MEMBER COUNTRIES HAVE DONE AND WHAT REMAINS TO BE DONE IN THE TRANSPOSITION OF THE EU ACCESSIBILITY DIRECTIVE

Inmaculada Placencia Porrero, Directorate-General for Employment, Social
Affairs and Inclusion, The European Commission

Email: Inmaculada.placencia-porrero@ec.europa.eu

Inmaculada Placencia Porrero is a Senior Expert in Disability and Inclusion at Directorate-General Employment, Social Affairs and Inclusion at the European Commission. Her unit is responsible for the coordination of European policies for persons with disabilities. She works on European disability policies including the European Disability Strategy 2010–2020, and the EU implementation of the UNCRPD. Inmaculada holds a degree in Physics and Computer Science; she has worked in research and development before joining The European Commission in 1991.

She has worked on research programmes addressing accessibility as well as assistive technologies, and was Deputy Head of Unit for various disability-related units in the Commission. Her work in the “e-Inclusion” unit of the Directorate-General for Information Society and Media addressed accessibility policy. While at the Directorate-General for Justice, she contributed to disability-related antidiscrimination legislation. She was responsible for the Task Force for the preparation of the European Accessibility Act and remains responsible since its adoption in 2015. Currently, under the Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, she is also leading the team working on the Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021–2030.

PREKIŲ IR PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS – KĄ ŠALYS NARĖS NUVEIKĖ IR KĄ DAR REIKIA PADARYTI PERKELIANT ES PRIEINAMUMO DIREKTYVĄ?

Inmaculada Placencia Porrero, Europos Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas

El. paštas: Inmaculada.placencia-porrero@ec.europa.eu

Inmaculada Placencia Porrero yra vyresnioji negalios ir įtraukties ekspertė Europos Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generaliniame direktorate. Jos padalinys yra atsakingas už Europos žmonių su negalia politikos koordinavimą. Ji dirba su negalia politika, įskaitant 2010–2020 m. Europos strategiją dėl negalios ir JT Neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimą ES. Yra įgijusi fizikos ir informatikos laipsnį, dirbo mokslinių tyrimų ir plėtros srityje iki 1991 m., kuomet prisijungė prie Europos Komisijos.

Inmaculada Placencia Porrero dirbo su prieinamumo ir pagalbinių technologijų tyrimų programomis, Komisijoje buvo įvairių su negalia susijusių padalinių vedėjų pavaduotoja. Jos darbas Informacinės visuomenės ir žiniasklaidos generalinio direktorato „e. įtraukties“ skyriuje buvo susijęs su prieinamumo politika. Dirbdama Teisingumo ir vartotojų reikalų generaliniame direktorate ji prisidėjo prie su negalia susijusių antidiskriminacinių teisės aktų. Ji buvo atsakinga už Europos prieinamumo akto rengimo darbo grupę ir tebėra atsakinga nuo jo priėmimo 2015 m. Šiuo metu Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generaliniame direktorate vadovauja komandai, kuri dirba su 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija.

APLINKOS PRIEINAMUMO DIDINIMAS DALYVAUJANT ŽMONIŲ SU NEGALIA BENDRUOMENIŲ ATSTOVAMS

Ana Staševičienė, Vilniaus miesto savivaldybė,
Mykolo Romerio universitetas

El. paštas: ana.staseviciene@gmail.com

Pranešime nagrinėjamas visų suinteresuotų šalių įsitraukimas į miestų planavimą ir prieinamumo žmonėms su negalia didinimą. Prieinamumas itin svarbus socialinei asmenų su negalia integracijai. Tai reiškia, kad visos dalyvavimo formos ir naudojimas viešaisiais išteklių asmenims su negalia užtikrinami taip pat, kaip ir visiems kitiems. Šiuo atveju, universalus dizainas siūlo sprendimų rinkinį kaip sėkmingai kurti, projektuoti ir lygiavertiškai įtraukti į procesą visas suinteresuotas šalis, ypač žmones su negalia. Pateikiami gerosios praktikos pavyzdžiai, kai bendradarbiavimu grįstas miesto valdymas sąveikaujant su universalus dizaino principais padėjo užtikrinti Australijos ir Kanados miestų prieinamumą visiems, tame tarpe ir žmonėms su negalia.

Ana Staševičienė jau 16 metų dirba žmonių su negalia integracijos į visuomenę srityje bei analizuoja universalus dizaino principų taikymo aspektus, siekiant užtikrinti visiems žmonėms prieinamą aplinką. Ana organizavo daugiau nei 30 mokslinių praktinių konferencijų, pravedė daugiau nei 50 mokymų universalus dizaino temomis. 2020 m. Neįgalųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakyму, Ana Staševičienė parengė Paslaugų ir gaminių prieinamumo patikros lapą, o 2022 m. LR Aplinkos ministerijos užsakyму parengė užstatytos aplinkos vertinimo metodiką. 2021–2022 m. taikant universalus dizaino principus ir bendradarbiaujant su asmenimis, kurie atstovauja įvairias žmonių su negalia organizacijas, parengė universalus dizaino principų taikymo strategiją „Miestas visiems 2023–2033“, kurią 2023 m. sausio mėn. pavirtino Vilniaus miesto Taryba.

ENHANCING ENVIRONMENTAL ACCESSIBILITY THROUGH THE PARTICIPATION OF THE COMMUNITY OF PEOPLE WITH DISABILITIES

Ana Staševičienė, Vilnius City Municipality,
Mykolas Romeris university

Email: ana.staseviciene@gmail.com

The presentation examines the inclusion of all stakeholders in urban planning and the improvement of accessibility for people with disabilities. Accessibility is extremely important for the social inclusion of people with disabilities, as it means that all forms of participation and use of public resources are guaranteed for people with disabilities in the same way as for everyone else. In this case, universal design offers a set of solutions for successfully creating, designing, and equally involving all stakeholders in the process, especially people with disabilities. It presents examples of good practice where collaborative urban management, in conjunction with universal design principles, has helped to make cities in Australia and Canada accessible to all, including people with disabilities.

Ana Staševičienė has been working in the field of integration of people with disabilities into society for 16 years and analyzes aspects of the application of universal design principles in order to ensure an accessible environment for all people. Ana organized more than 30 scientific practical conferences, conducted more than 50 trainings on universal design topics. In 2020, Ana Staševičienė prepared a checklist for the availability of services and products on behalf of the Department of Disability Affairs under the Ministry of Social Security and Labor, and in 2022, on behalf of the Ministry of Environment of the Republic of Lithuania, prepared a methodology for assessing the built environment. Between 2021 and 2022, by applying the principles of universal design and in cooperation with persons representing various organizations of people with disabilities, she prepared the strategy for the application of the principles of universal design "City for all 2023–2033", which was approved by Vilnius City Council in January 2023.

LIVABLE CITIES FOR THE 21 CENTURY

Jan Gehl, Denmark

Email: jan@gehl.dk

The Car-industry, the Drone-industry, and “Smart City” industry – all have great expectations concerning the new (expensive) technologies, which in the future shall save our cities. Maybe we have already developed interesting models for the city of tomorrow. In contrast to Dubai and the “High Tech” cities, quite many cities are already well on their way to developing soft, people friendly, and green solutions centered on walking, bicycling and the use of (good) public transport. Copenhagen may serve as an example. Making better cities for walking and bicycling is cheap; it is for everyone, good for health, green, good for climate, and good for the increasing number of elderly people in our societies. In addition, foremost it is a model, which can be used right away in all the cities across the world regardless of the economy.

Jan Gehl, Denmark, 1936, architect, professor, and consultant on urban design, has focused his career on improving the quality of urban life, by reorienting the design of the city towards the people in the cities: public life, pedestrians, and cyclists. His books include the by now “classics” “Life between Buildings”, and “Cities for People”, and were published in more than 40 languages. Major City improvement projects with Gehl Architects include Copenhagen, Melbourne, Sydney, London, and New York. Jan Gehl has been awarded the “Sir Patrick Abercrombie Prize for exemplary contributions to Town Planning”, The key to the City of Sydney, honorary doctor degrees in Edinburgh, Toronto, Varna and Halifax, and is honorary fellow of the Architectural Institutes in Denmark, UK (RIBA), USA, Canada, Scotland, Ireland as well as the Planning Institutes in Australia and Ireland.

GYVYBINGI 21 A. MIESTAI

Jan Gehl, Danija

El. paštas: jan@gehl.dk

Automobilių pramonė, bepiločių orlaivių pramonė ir „Išmaniojo miesto“ pramonė – visi turi didelių lūkesčių dėl naujų (brangių) technologijų, kurios ateityje išgelbės mūsų miestus. Galbūt jau sukūrėme įdomių modelių rytojaus miestui. Priešingai nei Dubajus ir „Aukštųjų technologijų“ miestai, gana daug miestų jau yra gerai pasirengę kurti malonius, žmonėms draugiškus ir ekologiškus sprendimus, orientuotus į vaikščiojimą, važiavimą dviračiu ir (gero) viešojo transporto naudojimą. Kopenhaga gali būti to pavyzdys. Padaryti geresnius miestus pėstiesiems ir dviračiams yra pigu; tai tinka visiems, naudinga sveikatai, ekologiška, naudinga klimatui ir vis didesniam pagyvenusių žmonių skaičiui mūsų visuomenėje. Be to, pirmiausia tai yra modelis, kurį galima iš karto naudoti visuose pasaulio miestuose, nepriklausomai nuo ekonomikos.

Jan Gehl, Danija, g. 1936 m., architektas, profesorius ir urbanistikos ekspertas, savo karjerą sutelkęs į miesto gyvenimo kokybės gerinimą, perorientuodamas miesto projektavimą į žmones miestuose: viešąjį gyvenimą, pėsčiuosius ir dviratininkus. Tarp jo parašytų knygų yra iki šiol „klasika“ vadinamos „Gyvenimas tarp pastatų“ ir „Miestai žmonėms“, išleistos daugiau nei 40 kalbų. Pagrindiniai miesto tobulinimo projektai su „Gehl Architects“ yra Kopenhaga, Melburnas, Sidnėjus, Londonas ir Niujorkas. Jan Gehl buvo apdovanotas Sir Patrick Abercrombie prizų už nuopelnus miestų planavimui, jam buvo įteiktas Sidnėjaus miesto raktas, suteiktas garbės daktaro laipsnis Edinburgo, Toronto, Varnos ir Halifakso universitetuose. Jis yra Danijos, JK (RIBA), JAV, Kanados, Škotijos, Airijos Architektūros, taip pat Australijos ir Airijos Planavimo institutų garbės narys.

NACIONALINĖS TAISYKLĖS: AR PRIVALOMAS TARPTAUTINIŲ STANDARTŲ TAIKYMAS?

Egidijus Grigonis,

Lietuvos paraplegikų asociacija

EL paštas: *egidijus.grigonis@lpa.lt*

Lietuvoje iki 2020 m. sausio 1 d. galiojo statybos techninis reglamentas, kuriame buvo įtvirtinti reikalavimai, nuo 2001 m. buvę privalomi projektavimo ir statybos etapuose. Atskiri teisės normų fragmentai buvo įtvirtinti ir kituose statybos techniniuose reglamentuose. Tokiu būdu susiklostė ydinga situacija, kai tuos pačius dalykus reguliavo, o atskirais atvejais ir šiuo metu reguliuoja, skirtingos ir konkuruojančios normos. Nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojęs STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ daugelyje nuostatų nukreipia į tarptautinį standartą ISO 21542:2011 „Pastatų statyba. Užstatytos aplinkos prieinamumas ir naudojamumas“. Skirtingas teisinio reguliavimo būdas turi savo trūkumus ir privalumus.

Lietuvos standarto statusą turi Europos Komisijos užsakymu parengtas ir 2021 m. patvirtintas pirmasis Europos standartas LST EN 17210:2021 „Apstatytosios aplinkos prieinamumas ir naudojimo patogumas. Funkciniai reikalavimai“. Kokia šio standarto vieta ir galima reikšmė normatyvinių statybos techninių dokumentų sistemoje? Pristatoma statinių prieinamumo stebėseną ir kontrolę su informacinių technologijų įrankiu www.stasis.lt, prieinamumo asmenims su negalia kriterijų atranka ir jos problemos. Apžvelgiami sudėtingi atvejai: senos statybos statinių prieinamumas, pritaikomo būsto sąvoka, aplinkos reljefas.

Egidijus Grigonis sukaupė didesnę nei 20 metų darbo patirtį asmenų su negalia teisių srityje. 2018–2019 m. jis buvo Aplinkos ministro sudarytos darbo grupės, suburtos rengti statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ projektą, narys. 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų įgyvendinimo darbo grupės narys. Neįgalųjų reikalų departamento Konsultacijų centro fizinės aplinkos prieinamumo ekspertas. 2022 m. Egidijus Grigonis moderavo Lietuvos paraplegikų asociacijos organizuotą diskusiją „Apstatytosios aplinkos prieinamumą užtikrinančio teisinio reguliavimo pokyčiai ir perspektyvos“.

NATIONAL REGULATION: DO WE NEED INTERNATIONAL STANDARDS?

Egidijus Grigonis,

The Lithuanian Paraplegic Association

Email: egidijus.grigonis@lpa.lt

Lithuania had a technical regulation of construction in force until 1 January 2020, which established the requirements that had been mandatory in the design and construction phases since 2001. Separate fragments of legal norms were also established in other construction technical regulations. This created a flawed situation where the same things were regulated, and in some cases are still being regulated, by different and competing norms. Art. 2.03.01:2019 “Accessibility of buildings”, which entered into force on 1 January 2020, refers in a number of provisions to the international standard ISO 21542:2011 “Construction of buildings. Accessibility and Usability of the Built Environment”. Different ways of legal regulation have their own advantages and disadvantages.

The first European standard LST EN 17210:2021 “Accessibility and ease of use of the built environment. Functional requirements” prepared for the European Commission and approved in 2021, has the status of Lithuanian standard. What is the place and possible meaning of this standard in the system of normative construction technical documents? Monitoring and controlling the accessibility of structures with the information technology tool www.stasis.lt the selection of accessibility criteria for persons with disabilities and its problems is presented. Complex cases are reviewed: accessibility of old buildings, the concept of adaptable housing, and environmental relief.

Egidijus Grigonis has accumulated more than 20 years of work experience in the field of rights of persons with disabilities. Between 2018 and 2019 he was a member of the working group established by the Minister of the Environment to prepare the technical regulation for construction Art. 2.03.01:2019 "Accessible buildings". In 2019, he was a member of the working group for the implementation of the European Parliament and Council Directive (EU) 2019/882 on products and services accessibility requirements. He is a physical environment accessibility expert of the Consultation Centre of the Department for the Affairs of the Disabled. In 2022, Egidijus Grigonis moderated the discussion "Changes and perspectives of the legal regulation ensuring the accessibility of the built environment" organized by the Lithuanian Paraplegic Association.

NUO REGLAMENTŲ IKI REALYBĖS: APLINKOS HUMANIZAVIMO PERSPEKTYVOS LIETUVOJE

Prof. **Gintaras Stauskis**,
VILNIUS TECH Architektūros fakultetas
El. paštas: gintaras.stauskis@vilniustech.lt

Minėdami pirmojo teisės akto, reglamentuojančio reikalavimus įtraukii miestų ir pastatų kūrimui 30–metį, siekiame apžvelgti ir įvertinti Lietuvos pažangą šioje srityje. Kelios projektavimo reglamentų versijos, pažengusios nuo paprasto, bet praktiško aplinkos ergonomikos sąvado į sudėtingą nacionaliniu lygmeniu pritaikytų tarptautinių ISO reikalavimų rinkinį, neabejotinai padarė teigiamą poveikį Lietuvos miestų aplinkai. Taip pat tai tapo mūsų architektų ir miestų planuotojų, rangovų ir užsakovų nuolatinio profesinio tobulėjimo keliu. Šios srities tyrimai yra išsibarstę architektūros, sociologijos, technologijų, socialinės rūpybos, sveikatos ir kitose mokslo srityse, atskleidė, kad žmonių poreikiai yra tokie pat įvairūs, kaip ir mūsų visuomenė, todėl savo projektuose, siekdami maksimalios įtraukties, susiduriame su persidengiančių, papildančių ir netgi prieštaraujančių siekių debesimis. Išsamaus empirinio tyrimo su keliomis interesų grupėmis rezultatai akivaizdžiai parodė, kad skirtingos socialinės padėties žmonės skirtingame jų gyvenimo tarpsnyje turi skirtingus ar net priešingus poreikius. Todėl kūrybingas ir patyręs specialistas yra pagrindinis veikiantis asmuo ieškant ir atrandant įtraukius, tvarius ir mus džiuginančius miestų, pastatų ir atvirųjų erdvių sprendimus. Dėl to, kad įtraukties kaip socialinės integracijos siekio prigimtis yra daugialypė, projektuose vienu metu siekiame tvaraus aplinkos naudojimo, kontekstualios estetikos, darnaus judumo ir kitų aktualių ilgalaikių, itin svarbių procesų suaktyvinimo.

Gintaras Stauskis yra architektas urbanistas, VILNIUS TECH Architektūros fakulteto profesorius, tyrinėjantis aplinkos humanizavimo klausimus. Prof. Gintaras Stauskis dirbo rengiant visas aplinkos ir statinių prieinamumą reglamentuojančių dokumentų versijas nuo pat pirmųjų statybos normų RSN 154-93. Prof. Stauskis taip pat nagrinėja statinių ir kraštovaizdžio tvaraus vystymosi problemas. Jis yra 2020 m. VILNIUS TECH Architektūros fakultete atidarytos kraštovaizdžio architektūros studijų programos vadovas, Menotyros mokslo krypties doktorantūros komiteto pirmininkas. Jis taip pat yra Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjungos, Lietuvos žaliųjų pastatų tarybos valdybų narys.

FROM REGULATIONS TO REALITY: THE PERSPECTIVE OF ENVIRONMENTAL HUMANIZATION IN LITHUANIA

Prof. **Gintaras Stauskis**,
VILNIUS TECH Faculty of Architecture
Email: gintaras.stauskis@vilniustech.lt

Commemorating the 30th anniversary of the first legal act regulating the requirements for the creation of inclusive cities and buildings, we aim to review and evaluate Lithuania's progress in this area. Several versions of design regulations, which progressed from a simple but practical compendium of environmental ergonomics to a complex set of international ISO requirements adapted at the national level, undoubtedly had a positive impact on the environment of Lithuanian cities. It has also become a path of continuous professional development for our architects and urban planners, contractors, and clients. Research in this field is scattered across architecture, sociology, technology, social care, health, and other scientific fields, revealing that people's needs are as diverse as our society, so in our projects, in order to achieve maximum inclusion, we deal with overlapping, complementary, and even conflicting clouds of aspirations. The results of a detailed empirical study with several interest groups clearly showed that people of different social status at different stages of their lives have different and even opposite needs. Therefore, the creative and experienced professional is a key factor in finding and discovering inclusive, sustainable, and rewarding solutions for cities, buildings, and open spaces. As the nature of inclusion as a pursuit of social integration is multifaceted, in the projects we aim to activate sustainable use of the environment, contextual aesthetics, sustainable mobility, and other relevant long-term and extremely important processes.

Gintaras Stauskis is an urban architect, a professor at the Faculty of Architecture at VILNIUS TECH, who studies issues of environmental humanization. He worked on the preparation of all versions of documents regulating the environment and the accessibility of buildings since the first construction norms RSN 154-93. Professor also examines the problems of sustainable development of buildings and landscape. He is the Head of the landscape architecture study program opened at the Faculty of Architecture of VILNIUS TECH in 2020, chairperson of the doctoral committee of the field of Arts and Humanities. Prof. Stauskis serves as the board member of the Lithuanian Association of Landscape Architects and the Lithuanian Green Building Council.

SCHOOL FOR ALL

Barbara Pampe, Montag Stiftung Jugend
und Gesellschaft, Germany

Email: b.pampe@montag-stiftungen.de

With Germany's accession to the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities in 2009, the federal states have committed themselves to offering all pupils the opportunity to participate in general education. In addition, in 2015, the international community adopted the 17 Sustainable Development Goals (SDG) to serve as a "shared blueprint for peace and prosperity for people and the planet, now and into the future". The aspirations of the 2030 Agenda for education were captured within Sustainable Development Goal 4 (SDG4), which targets "inclusive, high-quality education and lifelong learning opportunities for all" by the year 2030.

Beside the requirements of Accessibility for all, the UN Convention and the SDG4 have also changed the framework conditions for the spatial organization and design of schools. Both the space requirements become more differentiated due to the different needs of the pupils and the previously different space requirements of the various types of schools must be taken into account in an inclusive school. Learning environments must be able to meet very different usage requirements and take into account the talents and needs of all children and young people. Supplementary areas should not be regarded as "special areas", but should be integrated into the "regular models"; they should be available to all pupils. The various schools studied show that this is possible. Special concepts as clusters and open learning landscapes with integrated team areas are a sustainable organizational structure for a successful inclusive school. The presentation will show exemplary architectural consequences of an inclusive education on a school project.

Barbara Pampe, together with Dr Meike Kricke, is director of the Montag Foundation Youth and Society. After studying in Bordeaux, Weimar and Delft, she worked in various architectural offices before going into teaching and research at the University of Stuttgart with Arno Lederer. From 2011 to 2014, she was involved in establishing the architecture faculty of the German University in Cairo with the professorship for design and building theory. There she founded baladilab in 2011 together with Dr Vittoria Capresi. She is a member of the Berlin State Advisory Board for School Construction and a judge in numerous competitions.

MOKYKLA VISIEMS

Barbara Pampe, Montag jaunimo
ir visuomenės fondas, Vokietija

El. paštas: b.pampe@montag-stiftungen.de

2009 m. Vokietijai prisijungus prie JT Neįgaliųjų teisių konvencijos, federalinės žemės įsipareigojo visiems mokiniams pasiūlyti galimybę dalyvauti bendrajame lavinime. Be to, 2015 m. tarptautinė bendruomenė patvirtino 17 Darnaus vystymosi tikslų (DVT), kurie tarnauja kaip „žmonėms, planetai ir klestėjimui skirtas veiksmų planas dabar ir ateityje“. Programos „Švietimas 2030“ siekiai buvo įtraukti į 4 Darnaus vystymosi tikslą (DVT4) – „įtraukusis, aukštos kokybės švietimas ir mokymosi visą gyvenimą galimybės visiems“ iki 2030 m.

Šalia prieinamumo reikalavimų visiems, JT konvencija ir DVT4 taip pat pakeitė pagrindines mokyklų erdvės organizavimo ir projektavimo sąlygas. Kuriant įtraukią mokyklą turi būti atsižvelgiama ne tik į erdvės reikalavimus, kurie tapo labiau diferencijuoti dėl skirtingų mokinių poreikių, bet ir į buvusius skirtingus įvairių tipų mokyklų erdvių reikalavimus. Mokymosi aplinka turi atitikti labai skirtingus poreikius ir atsižvelgti į visų vaikų ir jaunuolių gabumus bei poreikius. Papildomos erdvės neturėtų skatinti atskirties ir būti laikomomis „specialiosiomis zonomis“, bet turėtų būti integruota mokyklos dalis, prieinama visiems mokiniams. Įvairių mokyklų tyrimai parodė, jog tai įmanoma. Specialios sąvokos, tokios kaip klasteriai ir atvirosios mokymosi vietos su integruotomis bendromis zonomis, yra tvari sėkmingos įtraukios mokyklos organizacinė struktūra. Pristatyme bus parodyti pavyzdžiai, kaip įtraukusis ugdymas padaro įtaką architektūrinei mokyklos išraiškai.

Barbara Pampe kartu su Dr. Meike Kricke yra Montag fondo jaunimo ir visuomenės direktorė. Baigusi studijas Bordo, Veimare ir Delfte, ji dirbo įvairiuose architektūros biuruose, prieš pradėdama dėstyti ir atlikti mokslinius tyrimus Štutgarto universitete pas Arno Lee dererį. 2014–2011 m. kaip projektavimo ir statybos teorijos profesorė dalyvavo steigiant Vokietijos universiteto Architektūros fakultetą Kaire. Čia ji 2011 m. įkūrė baladilab kartu su daktare Vittoria Capresi. Ji yra Berlyno valstybinės mokyklų statybos patariamąsios tarybos ir daugelio konkursų žiuri narė.

AŠ IR TU – HUMANIZUOJAME KARTU

Monika Ošmianskienė, LR Seimas

El. paštas: monika.osmianskiene@lrs.lt

Visuomenės įsitraukimas į aplinkos visiems kūrimą turi ypatingai didelę reikšmę pokyčiui. Pranešime pristatoma asmeninė patirtis prisidedant prie aplinkos prieinamumo gerinimo būnant aktyviu žmogumi su negalia ir vienos iš asociacijų atstove. Dalinamasi įžvalgomis, kokia kryptimi turėtų judėti pastatų prieinamumo stebėsenos procesas įgalinant visuomenę ir suteikiant jai reikiamus įrankius.

Monika Ošmianskienė – pagal išsilavinimą informatikė, šiuo metu ji yra Seimo narė, Seimo Neįgaliųjų teisių komisijos pirmininkė. Taip pat – žmogus su negalia. Taip, aš negaliu vaikščioti, bet tai neapibrėžia manęs ar mano galimybių. Esu laimingas žmogus – džiaugiuosi kiekviena diena, kuri leidžia man mėgautis gražiu ir spalvingu pasauliu, mylimu vyru, mėgstama ir sėkminga profesine veikla. Noriu, kad taip jaustųsi kiekvienas, nesvarbu ar turintis fizinę ar intelekto negalią, traumą ar kitaip ribojamas. Mes visi turime teisę džiaugtis gyvenimu.

ME AND YOU – TOGETHER TOWARDS HUMAN ENVIRONMENT

Monika Ošmianskienė, Parliament of the Republic of Lithuania

Email: monika.osmianskiene@lrs.lt

Public participation in creating an environment for all is particularly important for change. The report describes personal experiences I have had as an active person with a disability and as a representative of one of the associations in improving the accessibility of the environment. It provides insights into the direction in which the process of monitoring the accessibility of buildings should develop by empowering the public and providing them with the necessary tools.

Monika Ošmianskienė – a computer scientist, currently Member of the Parliament of the Republic of Lithuania, Chairwoman of the Commission on the Rights of Persons with Disabilities. She is also a person with a disability. Yes, I can't walk, but that doesn't define me or my abilities. I am a happy person – I enjoy every day that allows me to enjoy the beautiful and colorful world, my beloved husband, my favorite and successful professional activity. I want everyone to feel this way, regardless of whether they have a physical or mental disability, an injury, or other limitations. We all have the right to enjoy life.

KAIP PASTATAI TARNAUJA ŽMOGUI?

Artūras Zumaras, Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija

El. paštas: arturas.zumaras@gmail.com

Tapus neįgalioju, žmogui yra labai svarbūs du pastatų pritaikomumo keliai. Pirmasis kelias – ligoninė, rehabilitacija ir grįžimas į namų aplinką. Valstybės suteikiamų paslaugų žmogui tikrai nepakanka ir jis turi turėti galimybes pats savarankiškai sveikatintis tokiose paslaugų vietose, kurios pritaikytos VISIEMS. Turėtų būti prieinami kūno kultūros, sveikatinimo – medicinos, rehabilitacijos įstaigos, sporto, mokslo ir kt. pastatai ir specialistai. Medikų paskyrimai pagal jų galiojančius reglamentus pilnai neišsprendžia neįgalumo problemas.

Jei nuosekliai eini antruoju keliu, kuomet yra pritaikyti visi statiniai bei infrastruktūra, tada reikia mažiau medikamentų, slaugos paslaugų, gerėja psicho-emocinė aplinka, didėja savarankiškumas ir stiprėja atsakomybė už save. Tuomet negalią turintis žmogus tampa naudingas visuomenei, ne išlaidkitynis. Taip pat mažinama socialinė atskirtis visuomenėje. Pritaikyti pastatai suteikia lygias galimybes. Jeigu yra pritaikomi visi pastatai visiems atvejams (universalus dizainas), žmogus gali savarankiškai patekti į statinius, save pilnai apsitarnauti, tada stiprėja žmogaus savivertė, savarankiškumas, didėja orumas. Be to, žmogui reikia mažiau personalo pagalbos ir priežiūros.

Lietuvoje teisės aktai šiuo klausimu priimti nuo 1993 m. 2011 m. ratifikuota Neįgaliųjų teisių konvencija, kuri įpareigoja laikytis visų LR galiojančių teisės aktų dėl statinių prieinamumo. STR 2.03.01:2019 yra įvardinta „Statinių prieinamumas“. Kad tai būtų išpildyta, tam turi būti parengti specialistai (statybininkai, architektai, inžinieriai). Mokslo ir mokymosi įstaigose turi būti įvesti statinių priei-

namumui ir ergonomikai skirti dalykai, kad studijas baigę specialistai į praktiką atsineštų pagrindines šios problemos sprendimų žinias ir supratimą.

Artūras Romualdas Zumasas nuo 2021 m. yra VTPSI Vidurio Lietuvos statybos valstybinės priežiūros departamento Pirmojo statybos priežiūros skyriaus specialistas. 2013–2021 m. dirbo Lietuvos žmonių su negalia aplinkos pritaikymo asociacijoje projekto vykdytoju darbui su „Infostatyba“. 2001–2006 m. Kauno technologijos universitete studijavo statybos inžineriją. 1984–1989 m. studijavo pramoninę civilinę statybą Kauno politechnikos institute. 1997–2009 m. – Žmonių su negalia viešosios įstaigos „Aplinka visiems“ įgaliotas specialistas Kauno apskrįčiai. Nuo 1998 m. Lietuvos žmonių su negalia aplinkos pritaikymo asociacijos Kauno apskrities skyriaus pirmininkas savanoris (dabar įgaliojimus sustabdęs). 1996–1998 m. dirbo Kauno apskrities socialinės veiklos nevyriausybinų organizacijų sąjungos valdyboje. 1993–2002 m. Kauno miesto Neįgaliųjų reikalų tarybos narys, Kauno miesto Bendruomenės sveikatos tarybos narys. 1987–2003 m. Kauno krašto invalidų sporto klubo „Santaka“ pirmininkas. A. Zumasas yra aplinkos humanizavimo ekspertas, vertinantis projektus, konsultuojantis projektų rengėjus.

HOW DO BUILDINGS SERVE TO THE HUMANS?

Artūras Zumasas, State Territorial Planning and Construction Inspectorate

Email: arturas.zumasas@gmail.com

When a person becomes disabled, two ways of building adaptation are very important. The first route is hospitalization, rehabilitation, and return to the home environment. The services provided by the state are not enough for a person, and they must have the opportunity to heal on their own in such service facilities that are suitable for ALL – buildings and professionals for physical education, wellness (medical facilities, rehabilitation facilities), sports, science, etc. Medical appointments according to the existing regulations do not completely solve the problem of disability.

If you consistently follow the second path, if all structures and infrastructures are adapted, then you need less medication and care services, the psycho-emotional environment improves, independence increases and responsibility for yourself increases. A person with a disability then becomes useful to society and not dependent. Social exclusion in society is also reduced.

Adapted buildings offer equal opportunities. If all buildings are adapted to all cases (universal design), a person can enter the buildings independently, be

fully self-sufficient, which increases the person's self-esteem, independence, and dignity. In addition, the person needs less help and supervision from staff.

In Lithuania, legal acts on this topic have been adopted since 1993. In 2011, the Convention on the Rights of Persons with Disabilities was ratified, which obliges compliance with all legal acts of the Republic of Lithuania regarding the accessibility of buildings. Art. 2.03.01:2019 refers to "Availability of barrels". To achieve this, professionals (builders, architects, engineers) must be trained. Education and training institutions must introduce the accessibility and ergonomics of buildings as a subject so that graduates could bring basic knowledge and understanding of the solutions to this problem into their practice.

Since 2021, **Artūras Romualdas Zumaras** is a specialist in the First Construction Supervision Department of the State Construction Supervision Department of VTPSI Central Lithuania. Between 2013 and 2021, he worked in the Association of Lithuanian People with Disabilities as a project manager for work with "Infostatyba". 2001–2006 graduated from the construction engineering studies at the Kaunas University of Technology. From 1984 to 1989, Artūras Zumaras studied industrial civil construction at the Kaunas Polytechnic Institute. Later on, from 1997 to 2009, he was authorized specialist of the public institution "Environment for All" for Kaunas county. Since 1998, he worked as a Volunteer Chairman of the Lithuanian Association for the Adaptation of the Environment of People with Disabilities for Kaunas county branch (now suspended). During 1996–1998, Artūras Zumaras worked on the board of the Union of Social Activity Non-Governmental Organizations of Kaunas County. From 1993 to 2002, he was a member of the Kaunas City Council for the disabled as well as member of the Kaunas City Community Health Council. Whereas, during 1987–2003, he was a Chairman of the Kaunas region disabled sports club "Santaka". Mr. Zumaras is an expert in humanizing the environment, assessing projects, and advising project developers.

KELIONIŲ TRAUKINIAIS PRITAIKYMAS INDIVIDUALIEMS POREIKIAMS: PASIEKIMAI IR KYLANTYS IŠŠŪKIAI

Gediminas Šečkus, LTG Link, AB Lietuvos geležinkeliai

El. paštas: Gediminas.seckus@ltg.lt

LTG Link bendrovė yra kelionėje **Link** visapusiško geležinkelio infrastruktūros pritaikymo keleiviams su individualiais poreikiais. Puoselėjame bendruomeniškumo principus, ieškome gilesnio bendradarbiavimo galimybių suvokimo ir jų pritaikymo bendrovės veikloje. Mūsų darbe svarbi ir vidinė kultūra, ir vertybių individualių poreikių žmonių atžvilgiu bendrumas. Siekiame tapti pavyzdžiu ir lyderiu teikiamų paslaugų pritaikymo žmonėms su individualiais poreikiais srityje.

Bendrovė „LTG Link“ pristato savo kelionę visapusiško pritaikymo keleiviams su individualiais poreikiais Link. Jos vadovas pasidalino gerosiomis praktikomis laikantis bendruomeniškumo principų, siekiant bendradarbiavimo galimybių ir jų rezultatų pritaikymo savo veikloje, taip pat išmoktomis pamokomis vystant vidinę kultūrą ir teikiamų paslaugų pritaikymą individualių poreikių turintiems žmonėms.

Gediminas Šečkus – AB „Lietuvos geležinkeliai“ FREE Rail programos vadovas, laikinasis „LTG Link“ generalinis direktorius.

ACCESSIBLE TRAVEL BY TRAIN: ACHIEVEMENTS AND EMERGING CHALLENGES

Gediminas Šečkus, LTG Link, Lithuanian Railways

Email: Gediminas.seckus@ltg.lt

LTG Link is on the way to fully adapting the railroad infrastructure to the individual needs of passengers. We cultivate the principles of community, we seek a deeper understanding of the possibilities of cooperation and their application in the company's activities. In our work, both the internal culture and commonality of values as well as individual needs in relation to people are important. Our goal is to become an example and leader in the field of customized services for people with individual needs.

The company "LTG Link" presents its way of full customization for passengers with individual needs Link. The manager of the company reports on best practices in line with the principles of the community, on the search for cooperation opportunities and the application of their results in their activities, as well as on the experience of developing the internal culture and adapting the services offered to people with individual needs.

Gediminas Šečkus – FREE Rail programme manager at Lithuanian Railways and interim CEO at LTG Link.

REZOLIUCIJA

Kreipiamės į Lietuvos Respublikos institucijas, kurios atsakingos už aplinkos prieinamumo klausimų reguliavimą, priežiūrą ir kontrolę, prašydami imtis konkrečių veiksmų sprendžiant žemiau nurodytus klausimus:

1. Aplinkos humanizavimo sprendiniais siekti aukštos estetiškos kokybės, formuoti vietos tapatumą, į sprendinių paiešką įtraukti suinteresuotąsias šalis;	Lietuvos architektų rūmai, Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjunga
2. Įtvirtinti vienodą prekių ir paslaugų prieigą visiems pagal ES Prekių ir paslaugų prieinamumo direktyvą visose gyvenimo srityse;	Lietuvos respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
3. Vystant Lietuvos miestus jų centruose įtvirtinti pėsčiųjų ir dviratininkų pirmumą prieš kitas susisiekimo rūšis kaip visiems prieinamą ir racionalų darnaus judumo sprendimą;	Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministerija, Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerija
4. Užtikrinti, kad Lietuvos miestuose naujai kuriami ir atnaujinami įvažų iš gatvių sprendiniai nepertrauktų pėsčiųjų takų ir atitiktų STR „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai“ reikalavimus;	Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministerija
5. Užtikrinti įtraukią ir visiems prieinamą mokymosi aplinką ugdymo ir mokymo įstaigose, mokyklose ir universitetuose;	Universitetai, kolegijos, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, savivaldybės
6. Sudaryti teises, organizacines ir kitas sąlygas prasmingam ir realų poveikį turinčiam visų suinteresuotų šalių įsitraukimui į miestų planavimą, svarbių kompleksų projektavimą ir prieinamumo visiems žmonėms didinimą;	Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerija, savivaldybės

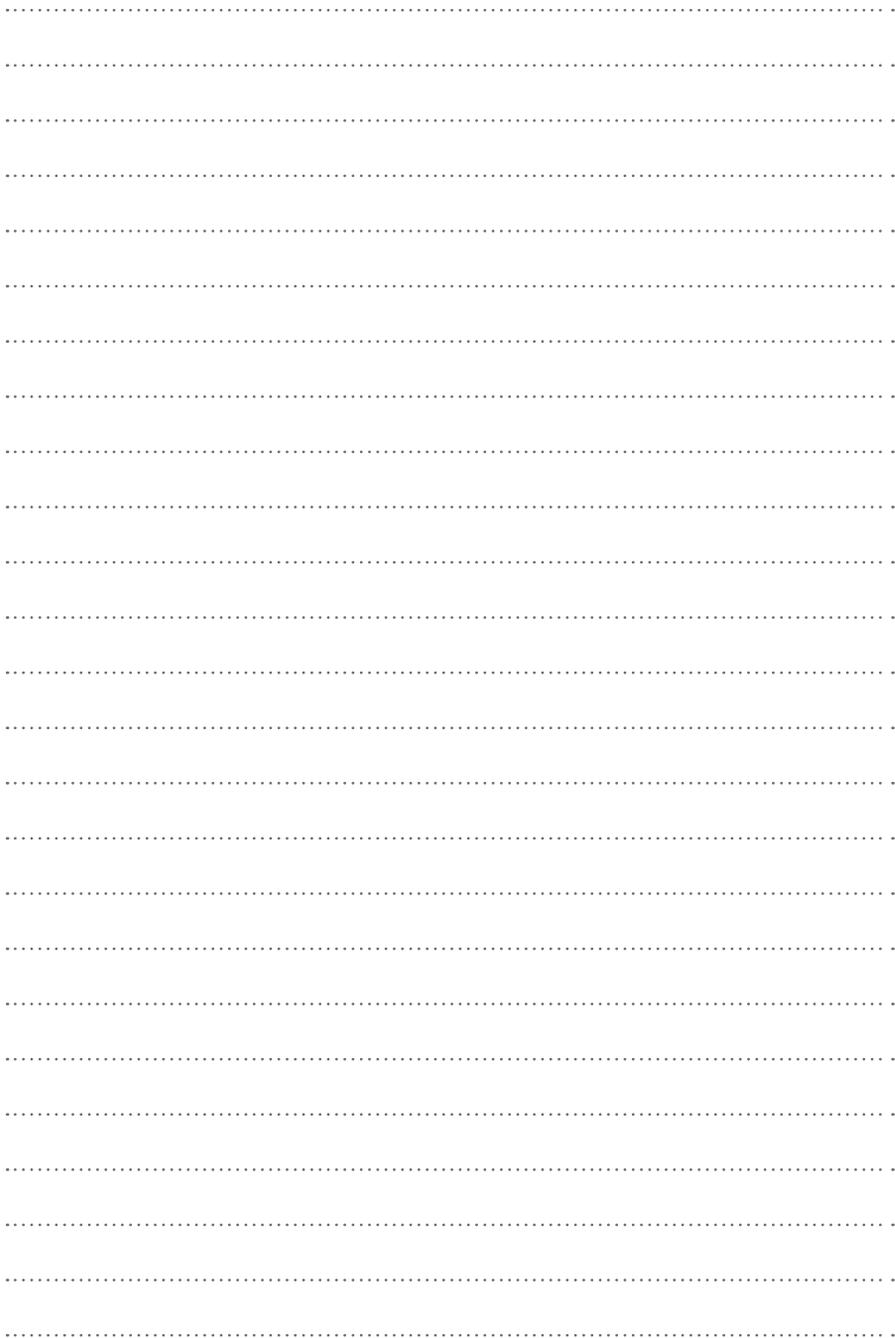
<p>7. Pagal specialistų ir suinteresuotų šalių pastabas atnaujinti statybos techninį reglamentą STR Statinių prieinamumas, jame pateikti tiksliai ir vienareikšmiai suprantamas nuorodas į ISO;</p>	<p>Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerija</p>
<p>8. Aplinkos prieinamumo temas įtraukti į universitetų ir kolegijų mokymo programas, į aplinkos formavimo specialistų (pastatų ir kraštovaizdžio architektų, miestų planuotojų, inžinierių) nuolatinio profesinio augimo kursų;</p>	<p>Universitetai, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos architektų rūmai, Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjunga</p>
<p>9. Vykdamas geležinkelio infrastruktūros prieinamumo programą dėl konkrečių sprendinių tartis su aplinkos prieinamumo specialistais ir suinteresuotomis šalimis.</p>	<p>Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministerija</p>

RESOLUTION OF THE CONFERENCE

We appeal to the institutions of the Republic of Lithuania, which are responsible for the regulation, supervision, and control of environmental accessibility issues, and ask them to take concrete actions on the following issues:

1. Achieving high aesthetic quality with solutions to humanize the environment , build local identity, and involve interested parties in the search for solutions;	Lithuanian Chamber of Architects, Lithuanian Union of Landscape Architects
2. Establishing equal access to goods and services for all in accordance with the EU Directive on the availability of goods and services in all areas of life;	Ministry of Social Security and Labour of the Republic of Lithuania
3. In developing Lithuanian cities, consolidate the priority of pedestrians and cyclists over other modes of mobility in their centers as an accessible and rational solution for sustainable mobility;	Ministry of Transport and Communications of the Republic of Lithuania, Ministry of Environment of the Republic of Lithuania
4. Ensuring that new and renewed entrances from streets to land plots in Lithuanian cities maintain pedestrian paths continuous and levelled and meet the requirements of technical regulation for construction „Streets and roads of local significance“;	Ministry of Transport and Communications of the Republic of Lithuania
5. Ensuring an inclusive and accessible learning environment for all in education and training institutions, schools, and universities;	Universities, colleges, Ministry of Education, Science and Sport, municipalities
6. Creating legal, organizational and other conditions for meaningful and effective involvement of all stakeholders in urban planning and the design of important complexes for the improvement of accessibility for all people;	Ministry of Environment of the Republic of Lithuania, municipalities

<p>7. Following comments from professionals and stakeholders, update the technical regulation for construction “Accessibility of buildings”, provide precise and unambiguous references to ISO;</p>	<p>Ministry of Environment of the Republic of Lithuania, municipalities</p>
<p>8. Inclusion of environmental accessibility topics in the curricula of universities and colleges as well as in the continuous professional development courses of building architects, landscape architects, urban planners, engineers and other involved specialists;</p>	<p>Universities, Ministry of Education, Science and Sport, Lithuanian Chamber of Architects, Lithuanian Union of Landscape Architects</p>
<p>9. Consult with inclusive environment practitioners and stakeholders on specific solutions during planning and implementation of railway infrastructure accessibility programme.</p>	<p>Ministry of Transport and Communications of the Republic of Lithuania</p>

LAIPTAI-KELTUVAS

LK-I

Laiptai-keltuvas – novatoriškas ir išmanus įrenginys, sukurtas pasitelkus tikslus inžinerijos sprendimus ir pritaikytas šiuolaikinių žmonių poreikiams.

Tai funkcionalumo ir stiliaus pavyzdys. Įrenginys gali pakelti iki 450 kg ir užtikrina, kad jūsų namai būtų prieinami ir patogūs visiems, įskaitant pagyvenusius žmones ar turinčiuosius judėjimo problemų, nepakenkdamas interjero estetikai.

- Transformuojantis dizainas: keltuvas lengvai paverčiamas laiptais ir atvirkščiai, užtikrinant optimalų erdvės išnaudojimą ir elegantišką bei praktišką sprendimą.

- Įspūdinga keliamoji galia: šis įrenginys gali pakelti iki 450 kg, tad puikiai tinka ne tik žmonėms, bet ir sunkiems daiktams kelti, todėl yra puikus pagalbininkas bet kuriuose namuose.

- Sauga ir patikimumas: sukurtas naudojant naujausias technologijas, todėl turi daugybę saugos priemonių. Tai neslidūs paviršiai, avarinio stabdymo funkcija ir saugios sistemos.

- Paprastas valdymas: patogūs valdikliai ir sklandus, tylus veikimas šį įrenginį daro patogų visiems naudotojams, nepriklausomai nuo amžiaus ar fizinių galimybių.

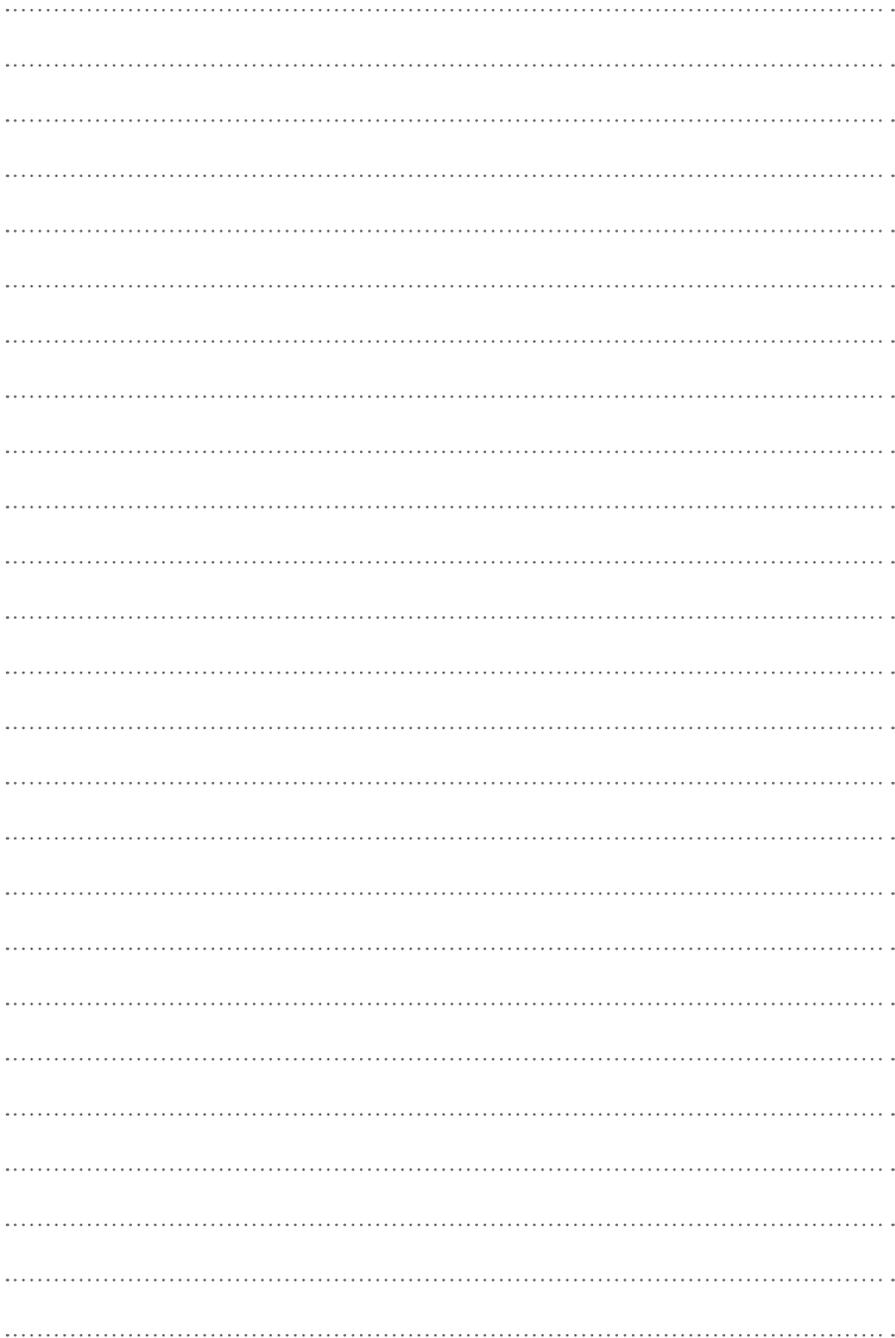
- Pritaikoma estetika: elegantišką laiptų-keltuvo dizainą galima nesunkiai pritaikyti prie namų aplinkos.

- Nereikalinga ypatinga priežiūra: pagaminta iš aukštos kokybės medžiagų ir sukurta taip, kad ilgai tarnautų; laiptai-keltuvas reikalauja minimalios priežiūros.

Investuokite į šį stiliaus, patogumo ir pažangiausių technologijų įrenginį ir taip padidinkite savo namų vertę. Patirkite neprilygstamus mobilumo sprendimus, nepraradami dizaino estetikos ir užtikrindami visišką saugumą. Laiptai-keltuvas – tobulas formos ir funkcijos derinys.

Gaminys patentuotas ir gaminamas Lietuvoje.

Paradis

LIFTAI

Paradis liftai – Lietuvos kapitalo įmonė, savo veiklą pradėjusi 2011 metais.

Tai UAB „Paradis“ dalis, kuri specializuojasi keltuvų ir liftų diegimo projektuose. Turėdama ilgametę veiklos patirtį bei patikimus darbuotojus ir partnerius, įmonė išsiskiria galimybe pasiūlyti išskirtinius produktus ir jų kompleksus – pilnus keltuvų įrengimo darbų paketus.

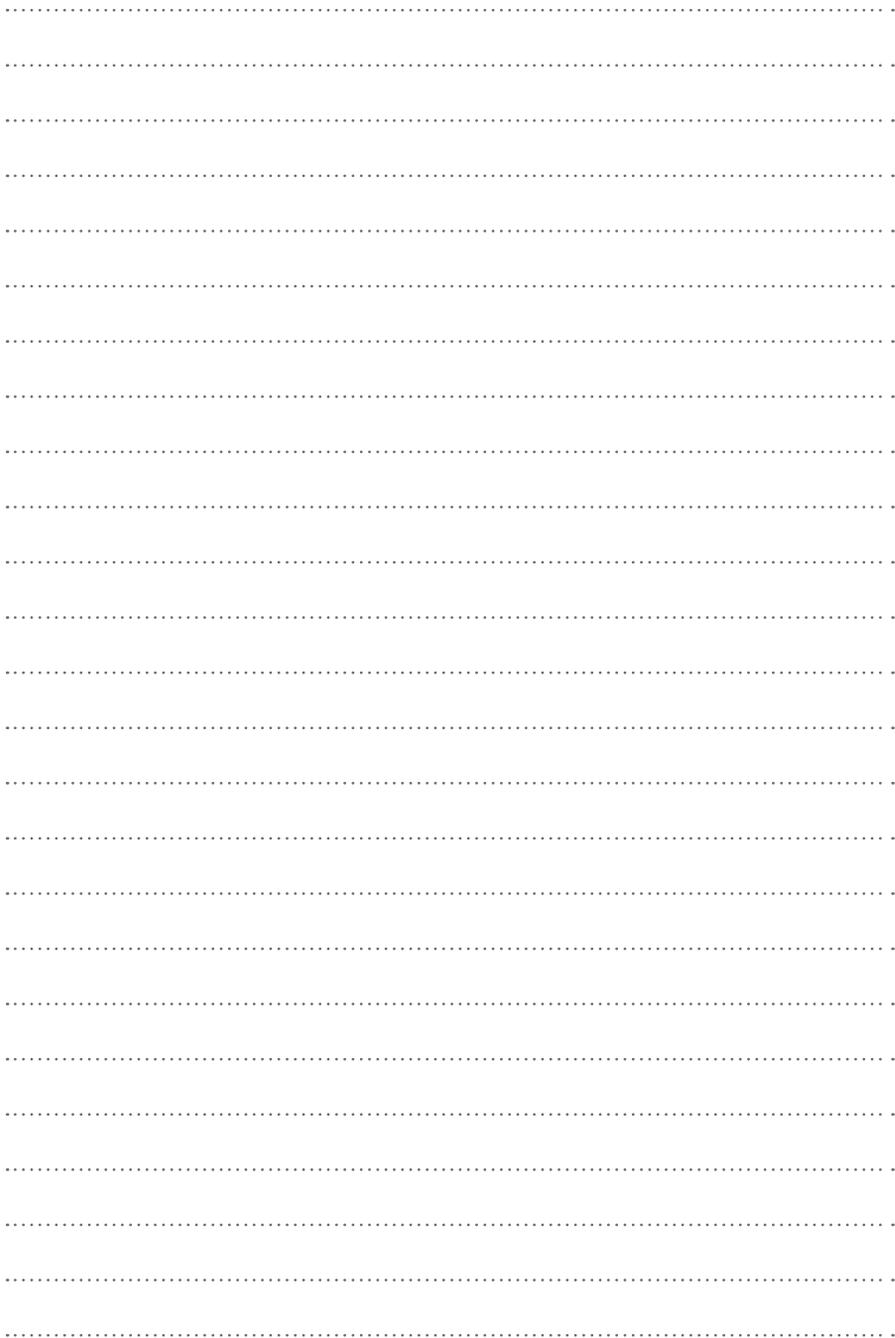
Turime reikiamus atestatus, leidimus ir resursus, kurių pagalba operatyviai, kokybiškai ir sklandžiai galime įgyvendinti įrenginių sumontavimą tiek esamame objekte, tiek ir naujai statomo pastato projekte.

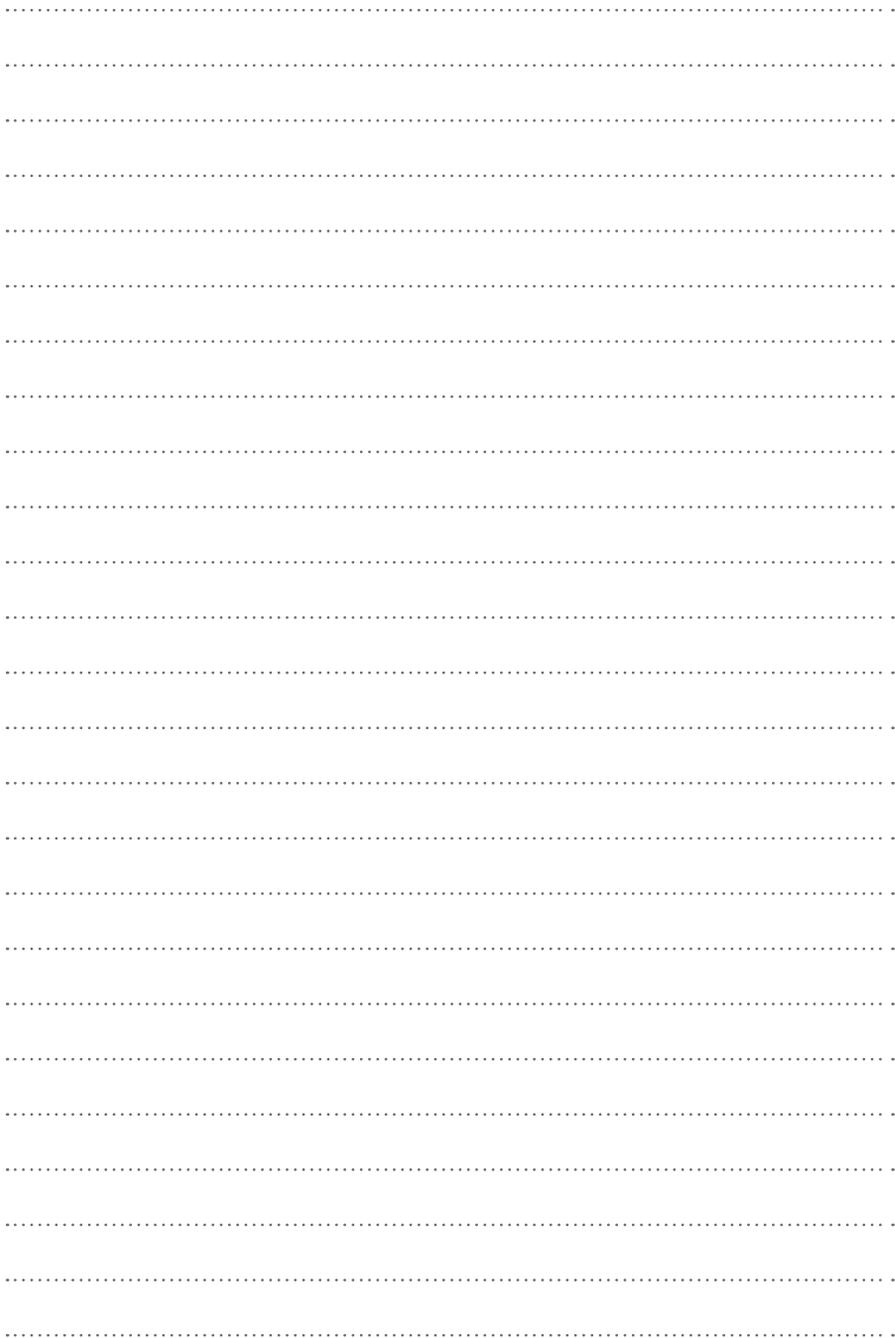
„Šiandien jau daugiau nei kas ketvirtas liftas Lietuvoje – įrengtas būtent mūsų ir po daugybės įgyvendintų projektų, drąsiai galime teigti, jog turime sprendimą bet kokio tipo pastatui ir erdvei.

Įmonė įsitvirtinusi keltuvų ir liftų rinkoje - daugiau kaip 10 metų darbinis procesus nuolat lydėjo augimas, inovacijų diegimas ir plėtra. Šiandien vartotojui galime pasiūlyti platų savo gaminamų bei pasaulyje įvertintų ir žinomų gamintojų vertikalių, laiptinių ar funkcinių keltuvų modelius.

Mes žinome, kaip priartinti mokslą, muziką, meną žmonėms su negalia, o paprastas ir patogus judėjimas namuose bei kliento komfortas - mūsų prioritetas ir vienas pagrindinių kokybės matavimo vienetų.

JUDĖJIMO TECHNIKA IR APLINKOS PRITAIKYMŲ ĮRANGA

Elektriniai, mechaniniai
vežimėliai, vaikštytynės,
stovynės

Tualetų, dušo technika

Mobilūs keltuvai

Pagalbinė įranga aplinkai

Gali būti kompensuojama 100%

UAB TEIDA
Druskininkų 1
LT-44288 Kaunas
Tel. +370 686 99909
info@teida.lt www.teida.lt

Užduokite klausimus „LIETUVA
VISIEMS 2023“ konferencijos metu:

Ask questions during the conference
„LITHUANIA FOR ALL 2023“:

Slido.com
Dalyvio kodas #3483523

Slido.com
Participant code #3483523

